

Kon-41.3003 Koneenosien suunnittelu

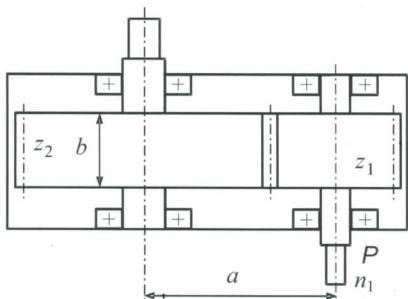
2. välikoe 23.11.2011

B-osa: Oheismateriaalin (kirjojen) käyttö on sallittu (ei ratkaistuja tehtäviä).

Tehtävä 5 (max 5 p)

Kuvan 1 vaihteessa suuremman hammaspyörän (hammasluku z_2) akseli laakeroidaan urakuulalaakereilla 6008 ($d = 40 \text{ mm}$, $D = 68 \text{ mm}$, kantavuusluku $C = 17,8 \text{ kN}$, $C_0 = 11,6 \text{ kN}$, kerroin $f_0 = 15$ ja väsymiskuorma $P_u = 0,49 \text{ kN}$). Suorahampainen hammaspyörä on laakerivälissä keskellä. Hammaslukut ovat $z_1 = 17$ ja $z_2 = 102$.

Hammaspörien moduuli on $m_n = 3 \text{ mm}$ ja ryntökulma $\alpha_n = 20^\circ$. Siirrettävä teho $P = 15 \text{ kW}$ pyörimisnopeudella $n_1 = 1460 \text{ r/min}$.

Kuva 1.

- Laske laakerien kestoikä käyttötunteina.
- Miten voitelun puhtaus vaikuttaa kestoikään, kun puhtausasteeksi arvioidaan $\eta_c = 0,5$. Laakerit voidellaan samalla EP-lisääineita sisältäväällä öljyllä kuin hammaspyörät. Voiteluauneena on vahdeöljy ISO VG 320. Käyttilämpötilaksi arvioidaan $t = 70^\circ\text{C}$.

Kugghjulets (kuggtal z_2) axel (figur 1) är lagrad med två spärkullager 6008 ($d = 40 \text{ mm}$, $D = 68 \text{ mm}$, det dynamiska bärighetstalet $C = 17,8 \text{ kN}$, det statiska bärighetstalet $C_0 = 11,6 \text{ kN}$, $f_0 = 15$, utmattningsbelastningen $P_u = 0,49 \text{ kN}$). Kugghjulet med rak kugg ligger vid mitten av lagerdistansen. Kuggtalen är $z_1 = 17$ och $z_2 = 102$ samt modulen $m_n = 3 \text{ mm}$ och pressvinkel $\alpha_n = 20^\circ$. Effekten är $P = 15 \text{ kW}$ med rotationshastigheten $n_1 = 1460 \text{ r/min}$.

- Beräkna lagrets livslängd i driftstimmer.
- Vilken inverkan har smörningens renhet på livslängden, om föroreningsgraden är $\eta_c = 0,5$. Lagret smörjs med olja, vars viskositetsklass är ISO VG 320. Drifttemperaturen är 70°C .

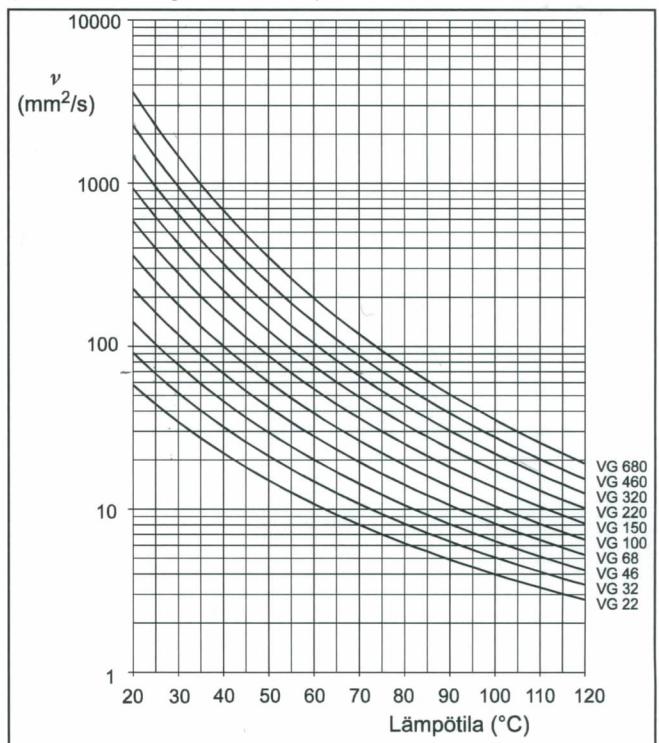
Tehtävä 6 (max 5 p)

Akselit liitetään toisiinsa alumiiniholkilla kutistusliitosta käyttäen (kuva 3). Holkin materiaalina on alumiiniseos, jonka kimmokerroin $E_A = 0,7 \cdot 10^5 \text{ N/mm}^2$, Poissonin vakio $\mu_A = 0,33$, lämpöpitenemiskerroin $\alpha_A = 23 \cdot 10^{-6} \text{ 1/K}$ ja myötöljuusu $R_{eA} = 180 \text{ N/mm}^2$. Akseliens materiaalina on teräs S355. Liitoskohdan halkaisija $d = 30 \text{ mm}$ ja pitius $l = 30 \text{ mm}$. Holkin ulkokalkaisija on $D = 50 \text{ mm}$. Sovite on $\phi 30H7(0^{+0,021})u6(0^{+0,061}_{-0,048})$. Pinnan karheudet ovat: akseli $R_a = 0,8 \mu\text{m}$, holkin reikä $R_a = 1,6 \mu\text{m}$.

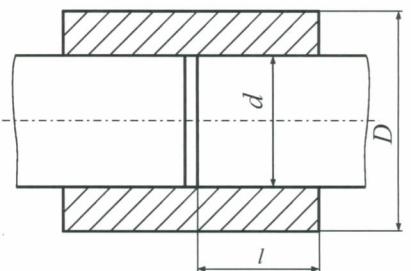
- Laske liitoksen väintömomentin siirtokyky, tartuntakerroin on 0,12. Kuormitusta voidaan pitää staattisena, joten varmuus luistoon nähden tulee olla 1,5.
- Tarkista navan varmuus myötöön nähden.

En aluminiumbussning och en stålaxel förenas enligt bild 3 med ett krympförband $\phi 30H7(0^{+0,021})u6(0^{+0,061}_{-0,048})$. Bussningens material är aluminium ($E_A = 0,7 \cdot 10^5 \text{ N/mm}^2$, $\mu_A = 0,33$, $\alpha_A = 23 \cdot 10^{-6} \text{ 1/K}$, $R_{eA} = 180 \text{ N/mm}^2$). Axelns material är stål S355. Fogens diameter är $d = 30 \text{ mm}$ och längden $l = 30 \text{ mm}$. Ytterdiametern är $D = 50 \text{ mm}$. Axelns ytjämänhet är $R_a = 0,8 \mu\text{m}$, och bussningens $R_a = 1,6 \mu\text{m}$.

- Beräkna hur stort vridmomentet kan vara, om säkerhetsfaktorn måste vara 1,5. Adhesionskoefficienten är 0,12.
- Vad är navets säkerhet mot bestående deformation?

Kuva 2. Mineraaliöljyjen kinemaattinen viskositeetti.
Mineraloljans viskositet.

Kuva 3.